

TÜRKİYE YARDIM SEVENLER DERNEĞİ (TYSD)

Dilek BAYAZIT (*)

29 Ocak 1928 83 Yıl Önce...

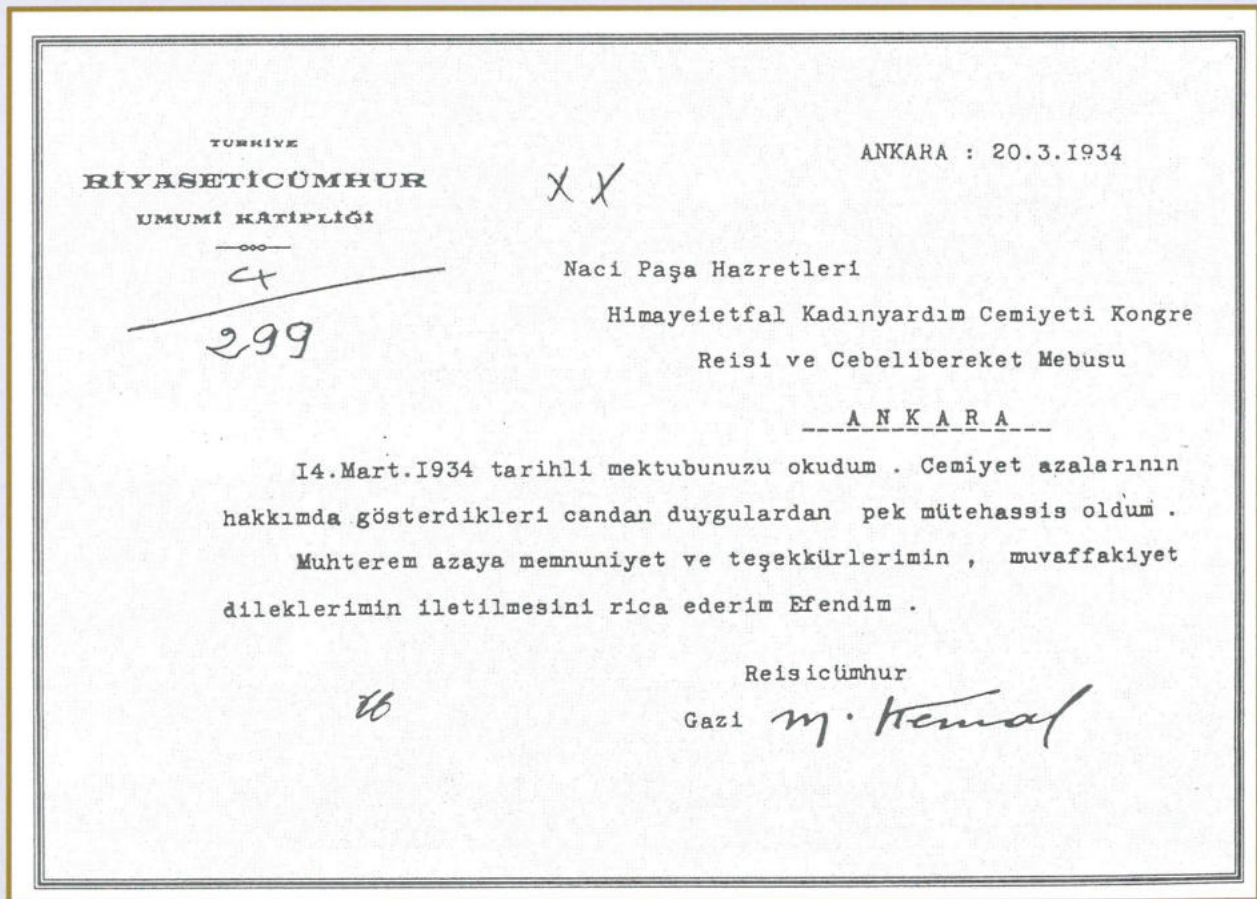
Büyük Önder Mustafa Kemal ATATÜRK, toplumsal bütünlük ve dayanışmayı güçlendirmek için, şimdi Sivil Toplum Kuruluşu olarak adlandırdığımız "Toplumsal Kurum-Gönüllü Kuruluşları" bir ulusun çağdaşlaşması yolunda en etkin ve en gerekli çarelerden biri olarak görmüştür.

Kurduğu Cumhuriyetin; çağdaş yardımlaşma anlayışı olan, üretken, sosyal ilişkileri kuvvetli bireylerden oluşmasını önemsemiştir. Atatürk'ün değerli görüş-

lerinin önderliğinde, Kırklareli Milletvekili (Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanı) Sayın Dr. Fuat UMay Ankara'lı kadınlarımıza bir çağrıda bulunmuştur.

"Maddi ve manevi durumu iyi olmayan kadınlarımızın korunmasının bir görev olduğunu, anaya yapılan yardımların çocuğa da ulaşacağını ve böyle bir amacın ancak bir kadın derneğinin kurulmasıyla gerçekleştirilebileceğini" açıkladığı çağrısına, öncü kadınlarımız büyük bir ilgi ve katılım göstermiş, böylelikle Dr. UMay'ın başkanlığında, "Himaye-i Etfal Kadın Yardım Cemiyeti" kurulmuştur.

(*) Türkiye Yardım Sevenler Derneği Genel Sekreteri

19 ŞUBAT 1928 KURUCU ÜYELER İLK TOPLANTISI

19 Şubat 1928'de kuruluş işlemleri tamamlanan dernek, ilk toplantısını Dr. Fuat UMay, Mevhibe İNÖNÜ, Fitnat ÇAKMAK, Növber SÖVÜKTEKİN, Reşide BAYAR, Nimet UYBADIN, Melahat ÖZBUDUN, Tezer TAŞKIRAN, Seza LOSTAR, Süreyya AĞAOĞLU, Sevda AND, Belkis ODMAN'ın katılımları ile yapmıştır.

Kuruluşunda bütçesi 426 TL olan Derneğin amaçları arasında, işyerleri kurmak, kütüphaneler, dersaneler, öğrenci yurtları, çocuk bakımevleri, dispanserler açmak, parasız sağlık muayeneleri yaptırmak, çalışkan-fakir öğrencilere burs sağlamak, okuma-yazma kursları düzenlemek, çocuklu annelere iş, yoksul anneye doğumda ebe sağlamak ve çalışan annenin çocuklarını da Himaye-i Etfal'in çocuk yuvalarına yerleştirmek vardı.

EMEK KARŞILIĞI YARDIM

Derneğin kuruluşundan başlayarak klasik yardımda bulunma şekline getirdiği en önemli farklılık "emek karşılığı yardım"dır. Bu farklılıkta Dernek ilk ve öncü olma özelliğini de taşımaktaydı. Bu yöntemle 1929'da 2 çorap ve 1 fanila makinası satın alarak; çorap, dikiş-nakış atölyeleri kurmuştu. İhtiyacı olan vatandaşların bu atölyelerde çalışarak kendi gelirlerini kazanmaları ve topluma kazandırılmaları sağlanmıştı.

1930'lu YILLAR

1930'lu yıllar derneğin halkımız tarafından tanınmaya başladığı, bütünleştiği ve toplumun güvenini kazanmaya başladığı yıllardı. Bu dönemde emek karşılığı yardım çerçevesinde kurulan atölyeler hızla çoğaldı. Her birinde ihtiyacı olan çocuklarımıza kundak takımları, bayramlık giysiler dikilerdi, fanila, kazak ve çoraplar örüldü.

30 Nisan 1935 akşamı, Ankara Orduevinde Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin Çocuk Esirgeme Kurumu) toplantısında "Yoksul Kadın Yardım Derneği'nin" başarılı

çalışmalarından söz edilmiştir... O gece, Ulu Önder ATATÜRK "Yoksul kadın hiçbir şeyi olmayan kadın anlamındadır. Halbuki kadın denilen varlık, bizatihi yüksek bir varlıktır, onun yoksulu olmaz. Kadına yoksul demek, bütün beşeriyetin yoksulluğu demektir. Kadın, Dünya'da çalışan, muvaffak olan, maddi-manevi zengin olan insanları yetiştiriyor ise yoksul sıfatı verilebilir mi? Bizce Türkiye Cumhuriyeti anlamınca kadın, bütün Türk tarihinde olduğu gibi; bugünde muhterem mevkide, her şeyin üstünde yüksek ve şerefli bir mevcudiyettir. Türk kadınına ayağa kalkarak hürmetlerimizi göstermeliyiz." diyerek kendisi ve salonda olan herkes ayağa kalkmış, Türk kadınına saygı ile selamlamıştır. Aynı gece ATATÜRK "Yoksul Kadın Yardım Cemiyeti" adının değiştirilerek "Yardım Sevenler Cemiyeti" olması direktifinde bulunmuştur*

Cumhuriyetimizin kurucusu büyük önder ATATÜRK'ün derneğin 20.03.1934 tarihindeki kongresine gönderdiği kutlama ve başarı telgrafı TYSD'nin aldığı en büyük ve en anlamlı ödül oldu. Bundan sonra Derneğin çalışmaları Ankara sınırlarını aşmış, Giresun, Afyon, Eskişehir başta olmak üzere şubeler kurulmaya başlanmış ve dernek ulusal kimliğine kavuşmuştur. 1939'da yaşanan Erzincan depreminde Kızılay ile birlikte çalışarak depremzedelere büyük hizmetler verilmiştir.

Dernek, çalışkan ve yoksul öğrencilere burs vermeye de başlamış ve böylelikle Türkiye'de ilk öğrenci bursu yöntemini oluşturmuştur.

1940'lı YILLAR : II.DÜNYA SAVAŞI TEHLİKESİ KARŞISINDA TYSD

1940 yılında Türkiye'nin ikinci Cumhurbaşkanı Sayın İsmet İNÖNÜ'nün TYSD'nin Fahri Başkanı olan eşi Bayan Mevhibe İNÖNÜ, Valiliklere gönderdiği yazıyla, bütün Türk kadınlarını "Cemiyet hayatına yararlı ve milli müdafaa hizmetlerine hazır olmaya" davet etmiştir. Bu bağlamda, Bayan İNÖNÜ'nün öncülüğünde Ankara Numune Hastanesinde gönüllü hastabakıcılık kursları açılmış, katılımcılara "Fahri Hemşirelik" belgesi verilmiştir. Ayrıca, PTT Genel Müdürlüğünde "Yardım Sevenler Gönüllü Muhaberecilik Kursu" açılmış, 10 aylık eğitimden sonra katılımcılara "muhaberecilik" belgesi verilmiştir.

Dernek atölyelerinde kahraman askerlerimize çorap, eldiven, kar başlığı ve benzeri giysiler hazırlanmış, ilgili makamlar aracılığıyla ulaştırılmıştır.

Kredi ve Yurtlar Kurumu kurulmadan önce Ankara'da yüksek öğrenim gören kız öğrenciler için Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün binasında ilk Kız Öğrenci Yurdu açılmıştır. İş ve İşçi Bulma Kurumunun henüz oluşmadığı aynı yıllarda iş bulmak isteyenlere kolaylık sağlamak için bu hizmet, dernekçe verilmiştir.

Türkiye Yardım Sevenler Derneği

Hızla ve başarı ile ülke genelinde çalışmalarını yürütmeye çalışan Türkiye Yardım Sevenler Derneği, 22.06.1941 gün 13763/2 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kamu yararına çalışan dernekler arasına alınmıştır.

II.DÜNYA SAVAŞI SONRASI TYSD: 1950'li YILLAR

Emek karşılığı yardımın sadaka değil, bireylerin onuruyla çalışarak kazandığı para olduğu büyük kabul görmüş ve Derneğin bu çalışma yöntemi hızla yayılmıştır. Bu yıllarda, atölyeler çoğalmış, ihale yolu ile siparişler alınmıştır. Sümerbank'tan sağlanan iplikle, Milli Savunma Bakanlığı ile yapılan anlaşma gereği 25.000 çorap üretilerek, ordumuza teslim edilmiştir. Verem Savaş Derneğiyle, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile işbirliği yapılarak, rehabilitasyon atölyeleri kurulmuştur.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının önderliğinde kamu kuruluşları ve ulusal düzeyde çalışmalar yapan sosyal yardım derneklerinin örgütlenmesi çalışmalarında, Yardım Sevenler Derneği etkin bir rol oynamıştır. Bu çabaları doğrultusunda TYSD Yönetim Kurulu Üyeleri Çankaya Köşkünde Cumhurbaşkanı Celal BAYAR tarafından kabul edilmiştir. Bayar, "Türkiye'de sosyal davanın temelini Yardım Sevenler kurmuştur. Kadınlarımız da olumlu çalışmalarıyla bu davayı desteklemişlerdir." diyerek üyelerimizi kutlamışlardır.*

1960 - 70'li YILLAR

1960 Anayasası ile "Sosyal Devlet" niteliğini kazanan devlet yapısında ülkemiz, planlı bir kalkınma dönemine başlamıştır. Dernek; gelişen teknoloji ve sosyal değişim ile birlikte aile planlaması, yaşlılık-gençlik sorunları, bireylerin toplumla ilişkilerinin güçlendirilmesi vb. alanlarda da hizmet vermeye başlamıştır. Kısacası; konu yoksulluk sınırlarını aşmış, hükümetlerin ve dernek tüzüğüümüzün öngördüğü siyasal etkinliklere katılım, bireysel ve toplumsal eğitim, örgütlenme ve bilinçlendirme etkinliklerine ulaşmıştır. Okuma-yazma kursları açılmış, ülkemizde ilk kez 1961 yılında yüksek öğrenim düzeyinde sosyal hizmet uzmanı yetiştirmeye başlayan sosyal hizmetler akademisi öğrencilerine saha çalışması olanağı sunulmuştur.

Genel Başkanımız Dr. Mediha Eldem döneminde başlayan İngiltere, Almanya, ABD ve diğer ülkeler ile kurulan yakın ilişkiler, toplantılar, paneller, yabancı misyon ziyaretleri yerel ve dış basında büyük yankı uyandırmıştır.

Kıbrıs'ta bulunan soydaşlarımıza maddi destek sağlamak amacıyla, diğer gönüllü kuruluşlarla birlikte "Kıbrıs'a Yardım Pulu" çıkartılmış, Bingöl ve Lice depremlerinde felakete uğrayan vatandaşlarımıza büyük yardımlarda bulunulmuştur. Derneğin şube sayısı 118'e ulaşmıştır.

Bugün çalışmalarımızı sürdürdüğümüz Genel Merkez binamızın açılışını Bayan BAYAR yaparak, TYSD'yi onurlandırmıştır.

Cumhurbaşkanı Sayın. Cemal GÜRSEL Yönetim Kurulu üyelerini Köşk'te kabul etmiştir.

Cumhurbaşkanı Sayın. Cevdet SUNAY derneğimizi ziyaret ederek, TYSD Genel Kurul delegelerini de Köşk'te kabul etmiştir.

Derneğimizin çalışmalarını yakından takip eden Cumhurbaşkanı Sayın. Fahri KORUTÜRK ekonomik koşulların zorluklarını da gözönünde bulundurarak, Türkiye Kızılay Derneği, Çocuk Esirgeme Kurumu, Türk Hava Kurumu ve Türkiye Yardım Sevenler Derneği'nin bütçelerinin desteklenmesine katkı sağlamışlardır.

1980 - 90'lı YILLAR...

Genel Merkez ve bazı şubelerde Sağlık Bakanlığının onay ve desteği ile, ana çocuk sağlığı, sağlık eğitimi, aile planlaması, koruyucu aile hekimliği alanlarında hizmet vermeye başlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığınca başlatılan organ bağış, aşı kampanyası, kendi okulunu kendin yap kampanyalarına tüm şubeler ile birlikte katılmıştır.

Bosna-Hersek'de yaşanan insanlık dışı vahşete maruz kalan kardeşlerimize, terörle mücadelede şehit olan Türk Silahlı Kuvvetleri ve Güvenlik Güçleri Mensupları ailelerine, Atamızın "Bizim Gerçek Sahibimiz" dediği ordumuz için başlatılan "Mehmetçikle El Ele" kampanyasına ve 1983 yılında yaşanan Erzurum deprem felaketzedelerine parasal bağışlar yapılmıştır.

90'lı yılların başında İstanbul Milletvekili H.Mezarcı ve 11 arkadaşının ATATÜRK'e ve Devletimizin Laiklik ilkesine karşı yaptıkları sözlü saldırılarını, Genel Merkez ve tüm şubeleri nefretle kınamış, gazetelere ilan vererek ilgilileri göreve davet etmiştir. Ülke genelinde Türk Bayrağı Paneli ve Bayrak Asma kampanyaları düzenlemiştir.

1990'LI YILLAR CUMHURBAŞKANI SÜLEYMAN DEMİREL

90'lı yılların sonunda yaşanan Dinar, Marmara ve Düzce depremlerinde dernek maddi ve manevi imkanları ile beraber tüm gücüyle halkımızın yanında hizmet vererek, Adapazarı Ferizli'de 5 katlı depreme dayanıklı Öğretmen Lojmanı yaptırmıştır.

Cumhuriyetimizin 75. Derneğin 70. Yıl Kutlama etkinlikleri kapsamında bağışçılarımıza, Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman DEMİREL'in ev sahipliğinde, Cumhurbaşkanlığı Köşkün'de bir ödül töreni düzenlenmiştir. Aynı törende Milli Eğitim Bakanına 8 yıllık eğitime katkı olarak bir bağış çeki sunulmuştur.

Ülke genelinde "70. Yıl Hatıra Ormanı" dikimi ve "Okuma-Yazma Öğrenme" seferberliği başlatılmıştır. Lise 10 ve 11.sınıf öğrencileri için "Türkiye'nin Sosyal Yaşamında TYSD'nin Yeri Nedir, Nasıl Olmalıdır?" konulu bir kompozisyon yarışması düzenlenmiştir.

2000-2010'lu YILLAR

Ülkemizde yaşanan ekonomik istikrarsızlığın sonuçları dernek çalışmalarını da etkilemiştir. Ancak, kuruluşundan bugüne en önemli hizmet alanı olan eğitim ve öğrenciye destek, her zaman kesintisiz devam etmiş ve etmektedir. Bunun sonucu olarak da, bugün ülke genelinde 150'ye ulaşan şube sayısı ile geride onbinlerce "ATATÜRK ÖĞRENCİ BURSUSU" alan "ÖĞRENCİ ORDUSU" oluşmuştur.

Türkiye Yardım Sevenler Derneği, 83 Yıllık Onurlu tarihinde ulusumuza;

- 5 İlköğretim Okulu – Diyarbakır, Burdur, Urla, Denizli, Mardin
- 1 Lise – Van
- 1 Çıracılık Okulu – İstanbul
- 6 Öğrenci Yurdu – Ankara, İstanbul, Ardahan, Tavşanlı, Ünye, İzmit
- 3 Sağlık Ocağı – Samsun, İzmir, İstanbul

- 3 Huzurevi – İzmir, Bartın Dinar
- 2 Acil Yardım İstasyonu – İstanbul
- 1 Kan Merkezi – İstanbul
- 2 Öğretmen Lojmanı – Adapazarı, Mardin
- 1 Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi – Eskişehir
- 1 Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezi – Eskişehir armağan etmiştir.

Cumhuriyetin 85., Derneğin 80.Kuruluş yılı anısına Selanik Atatürk Müze Evinin döşeme yenilemesini, Türk Kadınının göz nuru ve el işleri ile kendi atölyesinde yaptırmış ve çok sayıda üyenin katılım ile Selanik'e götürmüştür.

Kuruluşundan bugüne değin, Devlet kurumları, özel teşebbüs, eğitim kurumları vb'leri ile okumaya, dil, el becerileri kursları açarak, sosyal etkinlikler düzenlemeye devam etmiş, Genel Merkez ve şubeleri halen devam eden ve başarı ile sonuçlanan "Avrupa Birliği Projeleri" çalışmalarını yaptırmıştır.

Okul öncesi eğitime büyük önem veren Türkiye Yardım Sevenler Derneği, 81.yıl anısına "81 Yıl 81 İl 81 Anasınıfı" Projesini hazırlamıştır. Genel Merkez, Şubelerimiz ve değerli bağışçılarımız, yapımı devam eden 4'er sınıflık 2 anaokulu olmak üzere, 151 anasınıfını (mobilya, döşeme, eğitim araç-gereçleri, oyuncak, bilgisayar vb.) donatarak çocuklarımıza armağan etmiştir.

Türkiye Yardım Sevenler Derneği'nin 83 yıllık onurlu tarihinde; adını Mustafa Kemal ATATÜRK'ten almasının büyük sorumluluğu, Ata'sına, ilke ve devrimlerine olan bağlılığı ve Cumhuriyet Kadınının bitmez, tükenmez çalışma azmi vardır.

Derneğin ilk Genel Başkanı Bayan Fitnat ÇAKMAK'tan, (1. Genel Kurmay Başkanı Fevzi Çakmak'ın Eşi) Makbule ELDENİZ, Nevber SEVÜKTEKİN, Dr. Mediha ELDEM, Türkan AYRAL ve 1988 yılından itibaren Genel Başkan olarak görev yapan Bayan Birsan ELDEM'e kadar kurulan birlik, beraberlik, disiplin, özveri ve gönüllülük duygusunun bağlayıcılığı vardır...

Ülke genelinde hizmet vermek için çalışan 150 şubesi, binlerce üyesi, derneğin amaç ve ilkelerini benimseyen binlerce öğrencisi, yardım elinin uzandığı binlerce ihtiyaç sahibi halkı vardır...

Ve nihayetinde, özel bir kanunla kurulmayan ve de korunmayan Türkiye Yardım Sevenler Derneğini özel ve değerli kılan özelliği; şeffaflığı, sorumluluk anlayışının yüksekliği, deneyimi, bağışların yerine ulaşması, Laik ve Demokratik Cumhuriyet ilkelerine olan bağlılığıdır. Türkiye Yardım Sevenler Derneği, bu anlayışın ışığında daha uzun yıllar Türk halkının büyük destek ve güveni ile çalışmalarına devam edecektir.

* TYSD 70 Yılın Öyküsü Kitabı.
TYSD Derneği Yayını.

